

Michiel De Ruyterre emlékeztek Debrecenben

Hetei Adrienn

doktoranda, Debreceni Egyetem

A „szabadító”, Michiel de Ruyterre emlékezett 2020. február 11-én a Debreceni Egyetem Néderlandisztika Tanszéke, a Magyar Emlékezhelyek Kutatócsoport és a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Egyháztörténeti Tanszéke. Február 11-én volt 344 éve, hogy a holland De Ruyter admirális 1676-ban 26 magyar protestáns prédikátort szabadított ki a gályarabságból. Ebből az alkalmából, valamint a Nagytemplom mögötti Emlékkertben található Gályarab emlékoszlop leleplezésének 125 éves évfordulója alkalmából tartottak megemlékezést a Debreceni Református Kollégium Kistanácstermében.

Michiel de Ruyter neve a magyarok számára talán kevésbé ismert – hisz magyar vonatkozása „csak” a magyar protestáns lelkészek kiszabadításával kapcsolatos van –, a hollandok számára viszont annál inkább nemzeti hősként, a hadtörténet egyik leghíresebb tengernagyaként ismert. De Ruyter a 17. században a holland flotta parancsnoka volt. Már kisgyermek korában, mindössze 11 évesen hajóinasként dolgozott egy hajón, majd rá 3 évre, 14 évesen már a holland hadseregben szolgált. Nevét többek között az első angol-holland háború után ismerték meg, amikor 1652-ben az angol támadásnak ellenálló hadiflottát irányította. A második angol-holland háborúban már a holland flotta parancsnokaként vett részt, és a Temzénél vívott támadás során újból legyőzte az angolokat. A De Ruytert és a magyarokat összekapcsoló eseményre 1676-ban került sor, amikor a tengernagy Szicília partjai mentén, utolsó tengeri útja során a francia flottával ütközött meg. Ekkor sikerült az admirálisnak kiszabadítania azt a Nápolyban raboskodó 21 református és 5 evangélikus magyar lelkészt, akiket Pozsonyban gályarabságra ítélték. Erre a nemes cselekedetre emlékeztet tehát minden debrecenit és magyart a Debreceni Nagytemplom Emlékkertjében álló, 1895-ben Hegyi Mihályné kezdeményezésére felállított Gályarab emlékmű, melyen a következő felirat található: „De Ruyter Mihály hollandi tengernagy, a szabadító, 1676. február 11.”¹

Erre az immár 344 éve történt szabadításra volt hivatott emlékezni a február 11-i emlékülés. Az eseményt Dr. Baráth Béla, a Debreceni Hittudományi Egyetem tudományos rektorhelyettese nyitotta meg. Az ünnepségen több érdekes előadást is hallhattak a vendégek. Elsőként Dr. Fazakas Gergely, a Debreceni Egyetem Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetének igazgatója tartott előadást *Emlékezés az emlékezőkre. A gályarabok oszlopa és a debreceni reformátusság ünnepelési gyakorlata a 19–20. század fordulóján* címmel, melyben

---

¹ Lásd bővebben: BITSKEY István és PUSZTAI Gábor (szerk.): *Michiel de Ruyter és Magyarország*. Debreceni Egyetem Néderlandisztika Tanszék. Debrecen, 2008.

részletesen ismertette a Nagytemplom és a Református Kollégium között található Emlékkert történetét. Az emlékülés folytatásaként egy 45 éve forgatott holland dokumentumfilm vetítésére került sor, amely a Református Kollégium akkori diákjainak a Gályarab emlékműnél tartott megemlékezését örökítette meg. A kisfilm érdekessége – és a közönség számára igen nagy meglepetése –, hogy az ülésen résztvevő következő két előadó, Dr. Győri L. János (a Református Művelődés- és Iskolatörténeti Kutatóintézet igazgatója) és Dr. Gaál Botond (az MTA doktora), illetve az előadásokat követő koszorúzásban résztvevő Dr. Fekete Károly püspök is jelen voltak a filmben megörökített eseményen. A dokumentumfilmet követő két előadásban Dr. Győri L. János és Dr. Gaál Botond emlékeztek vissza a felvételen látható 1975-ös ünnepségre.

Az emlékülés a *Gályarab* emlékoszlop koszorúzásával zárult. Dr. Pusztai Gábor, a Debreceni Egyetem Néderlandisztika Tanszék vezetőjének köszöntője után a Tiszántúli Református Egyházkerült püspöke, Dr. Fekete Károly; a Református Hittudományi Egyetem rektora, Dr. Kustár Zoltán; majd Dr. Pusztai Gábor és Dr. Baráth Béla is lerótták tiszteletüket, és elhelyezték koszorúikat az emlékmű előtt. Bár az emlékoszlop február 11-i megkoszorúzása az utóbbi évek tapasztalata alapján hagyománnyá vált, 2026-ban a gályarabok kiszabadításának kerek évfordulójára, egészen pontosan a 350. évfordulójára fog emlékezni Debrecen, melynek alkalmából remélhetőleg újból egy hasonlóképp bensőséges hangulatú megemlékezéssel fogunk tisztelni.